

УДК 332.2:332.3

А. М. Москаленко,

д. е. н., професор, член-кореспондент НААН, Інститут сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН України

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7223-6862>

О. С. Дорош,

д. е. н., професор, Національний університет біоресурсів і природокористування

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2906-4174>

В. М. Третяк,

д. е. н., професор, Сумський національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6779-1941>

Р. М. Курильців,

д. е. н., професор, Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2059-665X>

Н. А. Третяк,

к. е. н., старший дослідник, Інститут демографії та проблем якості життя НАН України

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7602-8606>

DOI: 10.32702/2306-6792.2024.12.4

МІСЦЕ І РОЛЬ ПРОФЕСОРА А. М. ТРЕТЯКА У ФОРМУВАННІ ЗЕМЛЕВПОРЯДНОЇ ОСВІТИ ТА НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ (ДО 75-РІЧЧЯ)

A. Moskalenko,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Corresponding Member of NAAS,
Institute of Agricultural Microbiology and Agroindustrial Manufacture of the NAAS of Ukraine

O. Dorosh,

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

V. Tretiak,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Sumy National Agrarian University

R. Kuryltsiv,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Lviv Polytechnic National University

N. Tretiak,

PhD in Economics, Senior Researcher,

Institute for Demography and Life Quality Problems of the National Academy of Sciences of Ukraine

PLACE AND ROLE OF PROFESSOR A. TRETIK IN THE FORMATION OF LAND EDUCATION AND SCIENTIFIC SUPPORT OF THE LAND INDUSTRY OF UKRAINE (TO THE 75TH ANNIVERSARY)

У статті висвітлено важливість формування базової освітньої основи галузі землевпорядкування в Україні та окремі аспекти відповідного наукового забезпечення земельної галузі для ефективного розвитку держави. Так, автори статті долучаються до актуалізації інформаційно-просвітницької кампанії щодо цінності формування майбутнього землевпорядної галузі України. Зокрема, авторами досліджується місце і роль професора А.М. Третяка у формуванні базової освітньої основи землевпорядкування в Україні та окремі аспекти відповідного наукового забезпечення земельної галузі України. В процесі дослідження було встановлено, що А.М. Третяк має великий науково-просвітницький стаж та є фундатором наукової школи з економіки землекористування та землевпорядкування і розробник новітньої теорії землеустрою. Встановлено, що з квітня 2023 року по сьогодні вже проведено вісімнадцять

публічних онлайн-дискурсів, які об'єднані загальною тематикою "Проблеми та перспективи розвитку галузі землепорядкування в Україні в повоєнний період" для освітян, науковців і виробничих фахівців щодо ефективного формування всіма стейкхолдерами землепорядкової галузі України. Встановлено, що виробничий, науковий досвід, а також різноманітність наукових та освітніх закладів створює широку платформу, з однієї сторони для обміну кращими науковими розробками та методологічними підходами до наукових напрацювань з використанням відповідних вузівських традицій, а з іншої — сприяє швидкому поширенню та впровадженню всіх цікавих наукових розробок, досягнень, а також неформальному обміну досвіду. Авторами констатовано, що А.М. Третяк має три основні етапи педагогічної діяльності, які дозволили сформувати не малу наукову школу, в яку входять відомі у виробничій та в науковій спільноті — науковці (фахівці своєї справи) з різних регіонів України. Досліджуючи місце і роль професора А.М. Третяка у формуванні базової освітньої основи землепорядкування в Україні, слід зазначити, що вона насамперед направлена на розбудову фаху землепорядкування та формування відповідного іміджу галузі та професійному захисту інтересів її фахівців.

The article highlights the importance of forming the basic educational basis of the field of land planning in Ukraine and certain aspects of the relevant scientific support of the land industry for the effective development of the state. Thus, the authors of the article join the actualization of the information and educational campaign regarding the value of shaping the future of the land organization industry of Ukraine. In particular, the authors investigate the place and role of Professor A. Tretiak in the formation of the basic educational basis of land planning in Ukraine and certain aspects of the corresponding scientific support of the land sector of Ukraine. During the research, it was established that A. Tretiak has extensive scientific and educational experience and is the founder of the scientific school of land use economics and land planning and the developer of the latest theory of land organization. It has been established that from April 2023 until today, eighteen public online discourses have already been held, which are united by the general theme "Problems and prospects for the development of the field of land planning in Ukraine in the post-war period" for educators, scientists and industrial specialists regarding the effective formation of the land planning industry by all stakeholders of Ukraine. It has been established that the industrial and scientific experience, as well as the diversity of scientific and educational institutions, creates a wide platform, on the one hand, for the exchange of the best scientific developments and methodological approaches to scientific developments using the relevant university traditions, and on the other hand, it promotes the rapid spread and implementation of all interesting scientific developments, achievements, as well as informal exchange of experience. The authors stated that A. Tretiak has three main stages of pedagogical activity, which made it possible to form a large scientific school, which includes scientists (specialists in their field) from different regions of Ukraine who are known in the industrial and scientific community. Investigating the place and role of Professor A. Tretiak in the formation of the basic educational basis of land planning in Ukraine, it should be noted that it is primarily aimed at developing the profession of land planning and forming the appropriate image of the industry and professional protection of the interests of its specialists.

Ключові слова: наукова школа, формування наукової школи, землепорядна галузь, основи розвитку галузі.

Key words: scientific school, formation of a scientific school, land planning industry, basics of industry development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Нині наша Україна, яка перебуває в умовах повномасштабної російської агресії, знаходиться в кризовому стані через деструктивні діяння агресора. Але зусиллями українського народу здолаємо ворога. Тому наразі вже маємо готуватися до майбутнього відновлення економічної стабільності нашої держави. Економічне зростання та соціально-політична стабільність України в значній мірі залежить від успішності функціонування земельної галузі, її відповідного інституціонального забезпечення, яке по своїй суті буде прозорим та міститиме антикорупційні запобіжники, а також своєчасного розв'язання виникаючих нагальних проблем земельних відносин, землеустрою, економіки землекористування та земельного кадастру.

Тобто, як в період становлення України в 90-х роках — період земельної реформи, так і в повоєнний період — землепорядна галузь має бути в авангарді забезпечення економічного зростання України.

Завжди рушійною силою всіх позитивних змін є новатори та лідери наукової думки, які мають відповідно просвітницьку місію у своїй галузі знань. Серед визначних сучасних вчених-землепорядників, наукова спільнота безумовно цінує та дослухається до визнаного в Україні вченого, педагога та популяризатора наукових знань в галузі земельних відносин, землеустрою, економіки землекористування та земельного кадастру — Третяка Антона Миколайовича, доктора економічних наук (з 1995 р.), професора (з 2002 р.), член-кореспондента НААН

України за спеціальністю "Землепорядкування" (з 1999 р.), заслуженого працівника сільського господарства України (з 1999 р.), землепорядника — який вже 50 років працює в землепорядній галузі, а нині професор кафедри управління земельними ресурсами та земельного кадастру Білоцерківського національного аграрного університету (з 2020 р.). Творчими доробками Третяка А.М. охоплені практично всі аспекти земельної галузі, зокрема, це сфери земельних відносин, землеустрою, земельного кадастру, охорони земель, економіки землекористування та землепорядкування [1, с. 3].

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета роботи дослідити місце і роль професора Третяка Антона Миколайовича у формуванні базової освітньої основи землепорядкування в Україні та окремі аспекти відповідного наукового забезпечення земельної галузі України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фундатор наукової школи з економіки землекористування та землепорядкування і розробник новітньої теорії землеустрою Третяк А.М. за своє наукове життя напрацював 767 наукових праць, з них монографій — 57, навчальних посібників, практикумів — 26, брошур — 10; опубліковано 330 статей (зокрема 13 у виданнях Web of Science Core Collection та Scopus) та 100 — це тези на наукових конференціях різного рівня, у тому числі міжнародних, закордонних; методичних та навчальних розробок — 97, законодавчих та нормативно-правових актів — 75, зареєстрував 44 авторських свідоцтв.

Наукова школа професора Третяка А.М. "Економіки землекористування та землепорядкування" (галузь знань за державним переліком науково-технічної інформації — 05 "Соціальні та поведінкові науки") — яка запрацювала на освітянській платформі через проведення публічних онлайн-дискурсів в 2023 році для освітян і фахівців землепорядників для формування майбутнього землепорядної галузі України, об'єднаної загальною тематикою "Проблеми та перспективи розвитку галузі землепорядкування в Україні в повоєнний період" (табл. 1).

Хоча, фактично як дослідницька — наукова школа працює вже більше 15 років через дослідження наукових учнів Третяка А.М. Як науковий керівник (консультант) підготував 25 вчених — 4 доктора економічних наук, 17 кандидатів економічних наук і 4 доктора філософії.

Слід наголосити на надзвичайній працездатності та багатовекторності наукових досліджень А.М.Третяка, яка дозволила йому самостійно, не маючи в своєму розпорядженні базової фундаментальної наукової установи — так як зазвичай — дисертації як кандидатські, а особливо докторські відображають роботу цілих наукових відділів, — сформуванню своєї наукової школи та підготувати цілу плеяду вчених. А ще — вченого як особистість, яка обрала своїм життям — науку, відрізняє від будь-якої іншої особи з наявністю вченого ступеню, насамперед бажання та вміння самостійно формувати та опрацьовувати напрями наукових досліджень, причому, при відсутності фінансування, навіть за власні кошти, а також передавати свої знання — учням, в яких, перш за все, вченому хочеться бачити своїх послідовників [3].

Нині наукова школа об'єднала 19 провідних українських вчених — 8 докторів економічних наук, 10 кандидатів економічних наук, 1 доктора філософії, які крім Білоцерківського національного аграрного університету є представниками різних наукових та освітніх закладів — Національний університет біоресурсів і природокористування України, Державний біотехнологічний університет, Національний університет "Львівська політехніка", Сумський національний аграрний університет, Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Інститут демографії та проблем якості життя Національної академії наук України, Національний авіаційний університет, ВСП "Боярський фаховий коледж НУБіП України", ВСП "Бучацький фаховий коледж ЗВО "Подільський державний університет".

Така розмаїтість наукових та освітніх закладів створює широку платформу, з однієї сторони для обміну кращими науковими розробками та методологічними підходами до наукових напрацювань з використанням відповідних вузівських традицій, а з іншої — сприяє швидкому поширенню та впровадженню всіх цікавих наукових розробок, досягнень, а також неформальному обміну досвідом. Все це сприяє та стимулює наукову творчість.

Так вченими наукової школи професора Третяка А.М. протягом останніх 5 років (2019-2023 рр.) підготовлено та опубліковано 1103 праці, зокрема 74 монографії, 29 навчальних посібників, практикумів, 349 статей у фахових виданнях, статей 130 у виданнях Web of Science Core Collection та Scopus, 69 статей в інших виданнях, 15 статей в зарубіжних виданнях, 406 публікацій тез на наукових конференціях

Таблиця 1. Проведення онлайн-дискурсів науковою школою професора Третяка А.М. протягом 2023–2024 років

Назви тем, що виносилися на дискурс	Дата проведення чи публікації	Взяли участь в дискурсі	Рейтинг результатів обговорення у Facebook		
			охоплено допису	схвалено	поширено
Онлайн-дискурс: Землевпорядні проблеми планування та оцінки стану землекористування при розробленні комплексних планів просторового розвитку території територіальних громад	24.05.2024	40	996	18	6
Онлайн-дискурс: Трансформація закону України «Про землеустрій»: проблеми і перспективи»	19.04.2024	38	378	14	5
Онлайн-дискурс: Землевпорядна наука та освіта, або чому Україна втрачає систему землеустрою?: стратегічні та інституціональні проблеми»	29.03.2024	30	803	14	8
Аналітично-інформаційна публікація до Дня землевпорядника – присвячена одному із фундаторів заснування свята «День землевпорядника» А.С. Даниленку	07.03.2024		4 913	44	35
Онлайн-дискурс: Землевпорядно-екологічне нормування землекористування пов'язаного з порушеннями у зв'язку із бойовими діями для надання їм юридичного статусу та обрахунки збитків	23.02.2024	40	156	26	12
Онлайн-дискурс: Землевпорядкування та оцінка нанесеної шкоди землекористуванню на територіях, що зазнали військових дій Росії в Україні	26.01.2024	40	506	12	6
Онлайн-дискурс: Публікація Новий Перелік спеціальностей де спеціальність «Геодезія та землеустрій» виокремлена як самостійна	16.01.2024		3708	31	12
Онлайн-дискурс: Які знання повинен мати фахівець із землевпорядкування	08.12.2023	60	307	25	2
Аналітична публікація: Із виступу А.М.Третяка 10.11.2023 р. на всеукраїнській науково-практичній конференції «Розвиток землевпорядної освіти в контексті набуття Україною членства в ЄС»	17.11.2023	-	165	-	-
Онлайн-дискурс: Вимоги закону України «Про вищу освіту» та освітніх стандартів щодо підготовки фахівців із землевпорядкування	27.10.2023	28	154	15	2
Аналітично-інформаційна публікація: Пропозиції до галузей знань та спеціальностей, за якими має здійснюватися підготовка землевпорядників та мають наступні відповідники у ISCED-2013	04.09.2023	-	883	21	6
Онлайн-дискурс: Особливості багаторівневої освітньої підготовки фахівців у сфері землеустрою в контексті розвитку інформаційного суспільства	22.06.2023	32	1000	24	7
Онлайн-дискурс: Місце і значення професіоналів-землевпорядників в удосконаленні системи територіально-просторового планування розвитку землекористування територіальних громад та розвитку галузі землевпорядкування	01.06.2023	100	285	18	2
Онлайн-дискурс: Місце і значення професіоналів-землевпорядників в удосконаленні системи управління земельними ресурсами та землекористуванням і розвитку галузі землевпорядкування	19.05.2023	35	384	20	3
Онлайн-дискурс: Наукові, практичні та освітні засади стратегії розвитку земельного устрою в Україні у повоєний період як базової основи розвитку системи землевпорядкування	06.05.2023	32	359	12	3
Онлайн-дискурс: Нова парадигма розвитку галузі землевпорядкування в Україні і роль в цьому процесі землевпорядників	22.04.2023	38	105	12	1
Онлайн-дискурс: Освітні проблеми підготовки фахівців землевпорядників та втрата галузі землевпорядкування	22.04.2023	25	117	25	2
Онлайн-дискурс: Проблеми та перспективи розвитку галузі землевпорядкування в повоєний період	07.04.2023	24	73	12	2

Джерело: сформовано з використанням джерела [4].

різного рівня, у тому числі міжнародних, закордонних; 27 методичних та навчально-методичних розробок, зареєстровано 4 авторських свідоцтв.

Щодо освітньої діяльності та підготовки молодих вчених Третяком А.М., то можна узагальнити, що він вже 20 років активно займається підготовкою вчених, передаючи їм всі

Таблиця 2. Навчальні посібники А.М. Третяка (2002—2023 рр.)

№ п/п	Назва навчального посібника
1	Стандартизація та нормування у землеустрої: навч. посіб. III-є доповнене видання. А.М. Третяк, В.М. Третяк, І.Г. Колганова, Т.М. Прядка, Н.О. Капінос, Ю.В. Лобуцько. [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква, 2023. 284 с.
2	Територіально-просторове планування землекористування: навч. посібник / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Т.М. Прядка, Н.А. Третяк; За заг. ред. професора А.М. Третяка. Біла Церква, «ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. 168 с.
3	Земельні ресурси та їх використання: навч. пос./ Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Трофименко П.І., Трофименко Н.В. [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. 304 с.
4	Управління земельними ресурсами та землекористуванням: навч. посібник / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Р.М. Курильців, Т.М. Прядка, Н.О. Капінос, Н.А. Третяк; За заг. ред. професора Третяка А.М. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. 432 с.
5	Науково практичне забезпечення землеоціночної діяльності: навч. пос. А.М. Третяк, В.М. Третяк, Т.М. Прядка, Н.А. Третяк, А.О. Вольська, Р.А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. 124 с.
6	Землевпорядний процес: навчальний посібник / А.М. Третяк, Й.М. Дорош, Р.А. Третяк, Ю.В. Лобуцько. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 276 с.
7	Історія земельних відносин і землеустрою в Україні: підручник / А.М. Третяк, Т.М. Прядка, І.П. Гетьманчик; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Херсон: Олді-плюс, 2017. 419 с.
8	Землевпорядне проектування: розроблення проектів землеустрою щодо встановлення (відновлення) та зміни меж населених пунктів: навч. посіб. / А.М. Третяк, В.М. Третяк Р.А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. 180 с.
9	Екологія землекористування: навч. посіб. / Третяк А.М., Будзак О.С., Третяк В.М. та ін.; [за заг. ред. А.М. Третяка]. К.: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 178 с.
10	Землевпорядне проектування: організація землекористування структурних елементів екомережі України на місцевому рівні: навч. посібник / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Л.А. Гуцько; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Херсон: Олді-плюс, 2016. Ч. 4. 184 с.
11	Землевпорядне проектування: впорядкування землеволодінь і землекористувань та організація території сільськогосподарських підприємств: навч. посібник / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Р.А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Херсон: Олді-плюс, 2016. Ч. 3. 172 с.
12	Землевпорядне проектування: організація територій сільськогосподарських підприємств методом еколого-ландшафтного землеустрою: навчальний посібник / А.М. Третяк, В.М. Другак, Л.А. Гуцько, Л.П. Гетьманчик; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. 236 с.
13	Землеустрої: підручник / А.М. Третяк; ред. В.М. Другак. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. 520 с.
14	Історія земельних відносин і землеустрою в Україні: навч. посіб./ А.М. Третяк, Т.М. Прядка, І.Г. Колганова; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2013. 350 с.
15	Стандартизація та нормування у сфері екології землекористування: навч. пос. / А.М. Третяк, В.М. Другак. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2013. 256 с.
16	Стандартизація та нормування у землеустрої: навчальний посібник / А.М. Третяк, В.М. Другак, І.Г. Колганова. К.: ДУ «НМЦ «Агроосвіта», 2013. 224 с.
17	Землевпорядне проектування: еколого-ландшафтне землевпорядкування сільськогосподарських підприємств: навч. пос. / А.М. Третяк, В.М. Другак, Р.А. Третяк, Л.А. Гуцько. К.: Аграрна наука, 2007. 120 с.
18	Землевпорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрої: навч. пос. / А.М. Третяк. К.: Вища освіта, 2006. 528 с.
19	Управління земельними ресурсами: навч. пос. / А.М. Третяк, О.С. Дорош; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Київ: ТОВ «ЦЗРУ», 2006. 462 с.
20	Методологія та методика наукових досліджень у землевпорядкуванні: навч. пос. / А.М. Третяк, В.М. Другак. К.: Аграрна наука, 2005. 300 с.
21	Менеджмент в землевпорядкуванні: навч. пос. / А.М. Третяк, А.Я. Сохнич, В.М. Другак, Л.І. Смоленська, Р.А. Третяк. К.: ТОВ ЦЗРУ, 2004. 344 с.
22	Економіка землекористування та землевпорядкування. навч. пос. / А.М. Третяк. К.: ТОВ ЦЗРУ, 2004. 542 с.
23	Формування меж адміністративно територіальних утворень: навч. пос. / А.М. Третяк, В.М. Другак, Р.А. Третяк. К.: ТОВ «ЦЗРУ», 2004. 85 с.
24	Землевпорядне проектування землеволодінь та землекористувань засобами програм MAPINFO та SURFER: навч. пос. / А.М. Третяк, В.М. Другак, М.М. Романський, А.О. Музика. Київ, ТОВ. «ЦЗРУ», 2003. 95 с.
25	Історія земельних відносин і землеустрою: навч. пос. / А.М. Третяк. К.: Аграрна наука, 2002.
26	Наукові основи землеустрою: навч. пос. / А.М. Третяк. К.: ТОВ. ЦЗРУ, 2002. 343 с.

Джерело: сформовано авторами.

свої знання, крім наукового керівництва (консультування) це:

1) робота у складі складу експертної ради з економічних наук Атестаційної комісії Міністерства та науки України в 2005—2010 роках;

2) робота у складі докторської спеціалізованої вченої ради у Національному університеті "Львівська політехніка" в 2009—2013 роках;

3) робота у складі докторської спеціалізованої вченої ради у Національному університеті біоресурсів і природокористування 2009—2013 рр., 2014—2017 рр., 2018—2021 рр.

Досліджуючи місце і роль професора Третяка Антона Миколайовича у формуванні базової освітньої основи землевпорядкування в Україні, слід зазначити, що вона насамперед на-

правлена на розбудову фаху землевпорядкування та формування відповідного іміджу галузі та професійному захисту інтересів її фахівців. Будучи по своїй суті дуже щирою та відвертою людиною, Антон Миколайович намагається всі свої знання передати молодому поколінню, насамперед через розробку відповідної навчально-методичної бази: розроблення нових дисциплін, навчальних планів, навчальних та робочих програм, методичного забезпечення, написання навчальних посібників, підручників, відкриття нових спеціалізацій, аспірантури тощо.

Основними етапами педагогічної діяльності є [3]:

I етап — Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича — професор кафедри ґрунтознавства та агробізнесу (09.1996 — 08.2000 р.);

II етап — Національний університет біоресурсів та природокористування України (2000—2012 рр.):

— 2000 р. — заснував кафедру управління земельними ресурсами в Національному університеті біоресурсів та природокористування — де розробив відповідні навчальні програми та підготував навчальний посібник з управління земельними ресурсами, який був виданий згодом в 2006 році,

— 2001—2007 рр. — очолював та розбудував кафедру землевпорядного проектування Національному університеті біоресурсів та природокористування України,

— 2007—2012 рр. — професор кафедри землевпорядного проектування Національного університету біоресурсів та природокористування України

III етап — Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління Мінприроди України (2010 р. по нині) нижче є

— 2010 р. — створив та очолив Навчально-науковий інститут економіки природних ресурсів та екології землекористування у складі Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління Мінприроди України.

— 2011 р. — заснував кафедру екології та економіки землекористування Навчально-наукового інституту економіки та екології природокористування у складі Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління та працював професором (2011—2014 рр.)

При цьому, надзвичайно велика заслуга Третяка А.М. у забезпеченні в ці етапи, практично по всіх дисциплінах навчальними посібниками, зокрема підготовлені та видані 26 навчальних посібників та підручників, з яких 17 — з ознакою вперше в Україні (табл. 2).

Освітня сфера завжди є однією з пріоритетних сфер діяльності Антона Миколайовича. Розуміючи необхідність розробки єдиних навчально-методичних підходів до підготовки високо кваліфікованих фахівців в 2013 році Третяк А.М. розробляє та затверджує в Міністерстві освіти та науки та через ДУ "НМЦ "Агроосвіта":

1) Галузевий стандарт "освітньо-професійна програма перепідготовки спеціаліста в галузі знань 08.01 Геодезія та землеустрій за спеціальністю 7.08010103 "землеустрій та кадастр": методична розробка Затверджено Міністерством освіти та науки 03.08.2013 р. / А.М. Третяк, В.М. Другак. Київ, 2013. 28 с.

2) Стандартизація та нормування у землеустрої. Програма навчальної дисципліни фахівців ОКР "магістр" напрямку 6.080101 "геодезія, картографія та землеустрій" 8.08010103 "землеустрій та кадастр" у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації Міністерства аграрної політики та продовольства України: навчальна програма / А.М. Третяк, В.М. Другак, І.Г. Колганова, М.Г. Ступень, П.П. Колодій. К.: ДУ "НМЦ "Агроосвіта", 2013. 19 с.

3) Землеустрій. Програма навчальної дисципліни фахівців ОКР "бакалавр" напрямку 6.080101 "геодезія, картографія та землеустрій" 6.080101 "землеустрій та кадастр" у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації Міністерства аграрної політики та продовольства України / А.М. Третяк. К.: ДУ "НМЦ "Агроосвіта", 2013. 23 с.

4) Землевпорядне проектування. Програма вибіркової навчальної дисципліни підготовки фахівців ОКР "бакалавр" напрямку 6.080101 "Геодезія, картографія та землеустрій" у вищих навчальних закладах II-IV рівня акредитації Міністерства аграрної політики та продовольства України / А.М. Третяк, В.М. Другак, І.Г. Колганова, М.Г. Ступень, П.П. Колодій. К.: ДУ "НМЦ "Агроосвіта", 2013. 46 с.

В березні 2010 року А.М. Третяк створив та очолив Навчально-науковий інститут економіки природних ресурсів та екології землекористування у складі Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління Мінприроди України. Також створив кафедру екології та економіки землекористування і протягом 2011—2014 рр. — за сумісництвом працював професором кафедри екології та економіки землекористування

Третяк А.М. є автором та розробником нових спеціалізацій, аспірантури та магістратури які значно розширили напрями діяльності Держ-

жавної екологічної академії післядипломної освіти та управління.

Третяк Антон Миколайович є розробником трьох напрямів:

I напрям — розробка нових спеціалізацій з підготовки магістрів на базі повної вищої освіти

1) за спеціальністю 193 "Геодезія та землеустрій" у галузі знань 19 "Архітектура та будівництво" спеціальності 7.08010103 землеустрій та кадастр — спеціалізація "Землеустрій та адміністрування землекористування", зокрема для фахівців територіальних громад та об'єднаних територіальних громад (отримана ліцензія МОН України в 2016 р.);

2) у галузі знань 10 — "Природничі науки" за спеціальністю 101 "екологія" із спеціалізації "землепорядкування та екологізація землекористування", зокрема для фахівців територіальних громад та об'єднаних територіальних громад, зокрема для фахівців територіальних громад та об'єднаних територіальних громад (отримана ліцензія МОН України в 2019 р.);

3) за спеціальністю 193 "Геодезія та землеустрій" у галузі знань 19 "Архітектура та будівництво" спеціальності 7.08010103 землеустрій та кадастр — спеціалізація "кадастровий реєстратор", зокрема для фахівців районних управлінь (відділів) Держгеокадастру України (сформована ліцензійна справа для МОН України, 2018 р.).

II напрям — розробка відповідної документації (концепція, навчальний план, навчальні та робочі програми та інше методичне забезпечення) щодо підвищення кваліфікації спеціаліста та магістра в галузі знань 19 — "Архітектура та будівництво" за спеціальністю 193 "Геодезія та землеустрій" (отримана ліцензія МОН України в 2015 р.).

III напрям — розробка відповідної документації (концепція, навчальний план, навчальні та робочі програми та інше методичне забезпечення) щодо відкриття на третьому (освітньо-науковому) рівні аспірантури Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління у галузі знань 05 — "Соціальні та поведінкові науки" за спеціальністю 051 "Економіка" із спеціалізації "економіка землепорядкування та землекористування" (2016 р.)

Все вище наведене вдалося завдячуючи особистим розробкам Третяка А.М.:

— Освітньо-кваліфікаційна характеристика спеціаліста в галузі знань 0801 геодезія та землеустрій за напрямом підготовки 6.080101 геодезія, картографія та землеустрій, спе-

ціальність 7.08010103 землеустрій та кадастр, кваліфікація 2148.2 інженер землепорядник — затверджена в Міністерстві освіти і науки України 05.08.2013 р.

— Освітньо-професійна програма перепідготовки спеціаліста в галузі знань 0801 геодезія та землеустрій за напрямом підготовки 6.080101 геодезія, картографія та землеустрій, спеціальність 7.08010103 землеустрій та кадастр, кваліфікація 2148.2 інженер землепорядник — затверджена в Міністерстві освіти і науки України 05.08.2013 р.

— Стандарт вищого навчального закладу "Засоби діагностики рівня якості вищої освіти" для освітньо-кваліфікаційного рівня магістр в галузі знань 19 "Архітектура та будівництво", спеціальність 19 "Геодезія та землеустрій", кваліфікація 2148.1 науковий співробітник — схвалений вченою радою Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління протокол № 4-15 від 08.05.2015 р. та затверджений ректором Державного закладу "Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління"

— Концепція діяльності Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління Мінприроди України щодо підготовки фахівців у галузі знань 19 — "Архітектура та будівництво" за спеціальністю 193 "Геодезія та землеустрій" із спеціалізацій "землеустрій і адміністрування землекористування" та "кадастровий реєстратор"; у галузі знань 10 — "Природничі науки" за спеціальністю 101 "екологія" із спеціалізації "землепорядкування та екологізація землекористування"; у галузі знань 05 — "Соціальні та поведінкові науки" за спеціальністю 051 "Економіка" із спеціалізації "економіка землепорядкування та землекористування" затверджена ректором Державного закладу "Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління", 2014 р.

Щодо окремих аспектів відповідного наукового забезпечення земельної галузі України, треба сказати, що професор Третяк Антон Миколайович активно займається фундаментальними та прикладними науковими розробками, зокрема як керівник таких державних науково-технічних програм [2]:

— НТП "Інституціональне забезпечення реалізації еколого-економічних складових сталого розвитку землекористування в Україні" державний реєстраційний номер 0121U113279;

— НТП "Напрями розвитку та механізми формування економіки і екології землекористування в умовах нових земельних відносин" (номер державної реєстрації 011Ш006654);

Таблиця 3. Монографії А.М. Третяка (1992–2023 рр.)

№ п/п	Назва праці
1	Землевпорядкування в Україні: розвиток на засадах новітньої інституціонально-поведінкової теорії. монографія / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Т.М. Прядка, Л.А. Гунько, Н.А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2023. 224 с.
2	Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Р.М. Курильців, Т.М. Прядка, Н.А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.
3	Територіально-просторове планування: базові засади теорії, методології, практики: монографія / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Т.М. Прядка; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 142 с.
4	Економіка земельного ринку: базові засади теорії, методології, практики: монографія / А.М. Третяк, В.М. Третяк, О.Ф. Ковалишин, Н.А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Львів : СПОЛОМ, 2019. 486 с.
5	Організація землекористування ділянок природно-заповідного фонду: монографія / Третяк А.М., Третяк В.М., Гунько Л.А., Гетманчик І.П. К.: ЦП «Компринт» 2019. 186 с.
6	Земельна реформа в Україні: тенденції та наслідки у контексті якості життя і безпеки населення: [монографія] / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Н.А. Третяк; під заг. ред. А.М. Третяка. Херсон: Гринь Д.С., 2017. 522 с.
7	Теоретичні засади землевпорядного процесу: [монографія] / А.М. Третяк, Й.М. Дорош, Р.А. Третяк; під заг. ред. А.М. Третяка. Херсон: Гринь Д.С. 2017. 266 с.
8	Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2015 році. розділ 6. Земельні ресурси і ґрунти / А.М. Третяк. К.: Міністерство екології та природних ресурсів України, ФОП Гринь Д.С. 2017. 308 с. (С. 116–125).
9	Землевпорядне проектування: організація землекористування структурних елементів екомережі України на місцевому рівні: Монографія / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Л.А. Гунько, Ю.В. Лобуцько. К.: ДП «Компринт», 2016. 163 с.
10	Землеустрій в Україні: впорядкування землеволодінь і землекористувань та організація території сільськогосподарських підприємств: монографія / А.М. Третяк, В.М. Третяк. Херсон: Гринь Д.С., 2016. 200 с.
11	Капіталізація землекористування населених пунктів в процесі зміни їх меж та трансформації видів використання земель. Монографія / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Н.А. Третяк, А.В. Лобуцько. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 133 с.
12	Склад, структура та зміст «Програми використання і охорони земель та інших природних ресурсів на територіях об'єднаних територіальних громад» на прикладі Деснянської об'єднаної територіальної громади Козелецького району Чернігівської області: [монографія] / А.М. Третяк, В.М. Третяк, В.О. Леоніць, Н.А. Третяк, Н.О. Капінос. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС. 2016. 144 с.
13	Довідник із землеустрою / А.М. Третяк; за ред. Л.Я. Новаковського. 4–те вид., перероб. і доп. К.: Аграр. Наука, 2015. 492 с.
14	Антологія земельних відносин, землеустрою, земельного кадастру, охорони земель та економіки землекористування. Том 3 Земельний кадастр. / А.М. Третяк, упорядник В.М. Другак. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. 486 с.
15	Землеустрій в Україні: теорія, методологія: монографія / А.М. Третяк. – Херсон: Гринь Д.С., 2013. 650 с.
16	Розвиток земельних відносин та системи землекористування в Україні: теорія, методологія і практика / За заг. ред. А.М. Третяка / А.М. Третяк, Й.М. Дорош, Дорош О.С., Стецюк М.П. К.: ЗАТ «ВІПОЛ», 2012. 256 с.
17	Екологія землекористування: теоретико-методологічні основи формування та адміністрування: Монографія / А.М. Третяк. Херсон: Гринь Д.С., 2012. 440 с.
18	Організаційно-правові акти у сфері природно-заповідного фонду України / А.Д. Юрченко, В.О. Леоніць, В.О. Кузьмінський, Ю.І. Бистрякова, В.В. Леоніць; [за ред. чл.-кор. НААН України, д. е. н., професора, заслуженого працівника сільського господарства України Третяка А.М.]. Херсон: Олді-плюс. 2012. 322 с.
19	Земельний капітал: теоретико-методологічні основи формування та функціонування: монографія / А.М. Третяк. Львів: Сполом, 2011. 520 с.
20	Землевпорядне проектування: еколого-економічні засади формування землекористування природно-заповідних територій / А.М. Третяк, І.П. Гетьманчик. Київ.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2011. 254 с.
21	Антологія земельних відносин, землеустрою, земельного кадастру, охорони земель та економіки землекористування в Україні: (вибрані твори): в 5 т. / А.М. Третяк. К.: ТОВ «ЦЗРУ», 2009. Т. 1: Земельні відносини: розвиток та регулювання, земельних відносин, управління земельними ресурсами, відносини власності на землю / упоряд. В. Другак. [Б. м.]: [б.в.], 2009. 552 с.
22	Антологія земельних відносин, землеустрою, земельного кадастру, охорони земель та економіки землекористування в Україні: в 5 т. / А.М. Третяк. К.: ТОВ «ЦЗРУ», 2009. Т. 2: Землеустрій: розвиток системи землеустрою, планування використання земель, землевпорядне проектування / упоряд. В. Другак. [Б. м.]: [б.в.], 2009. 478 с.
23	Словник термінів у сфері земельних відносин та землекористування / За загальною редакцією А.М. Третяк [та ін.]. Державний комітет України із земельних ресурсів: К.: ТОВ «Август Трейд», 2008. 40 с.
24	Землевпорядне проектування: упорядкування існуючих сільськогосподарських землеволодінь та землекористувань та їх угідь (Повторне видання) / За загальною редакцією А.М. Третяк [та ін.]. Державний комітет України із земельних ресурсів: К.: ТОВ «Август Трейд», 2008. 252с.
25	Управління земельними ресурсами (Повторне видання) / За загальною редакцією А.М. Третяк [та ін.]. Державний комітет України із земельних ресурсів: К.: ТОВ «Август Трейд», 2008. 452 с.
26	Земельний кадастр: проблеми реформування та автоматизації / Л.Я. Новаковський, А.М. Третяк, А.М. Муховиков, В.О. Леоніць; за ред. Л. Я. Новаковського. К.: Урожай, 2008. 184 с.
27	Земельна політика та земельні відносини: соціально-економічні і духовні аспекти розвитку / А.М. Третяк, В.М. Другак. К.: ННЦ ІАЕ, 2007. 178 с.
28	Землевпорядне проектування: упорядкування існуючих сільськогосподарських землеволодінь та землекористувань та їх угідь / А.М. Третяк, В.М. Другак, І.Г. Колганова. К.: ТОВ «ЦЗРУ», 2007. 210 с.
29	Землевпорядне проектування: теоретичні та методичні основи інвестицій у землекористування / А.М. Третяк, В.М. Другак, Д.П. Романська. К.: ТОВ «ЦЗРУ», 2007. 246 с.
30	Облік і оцінка балансової вартості земель в наукових установах і підприємствах УААН / А.М. Третяк, В.К. Ярмолицький, В.М. Жук, В.М. Другак. К.: УААН, 2006. 274 с.

№ п/п	Назва праці
31	Еволюція розвитку аграрної економічної науки в Україні / А.М. Третяк, М.В. Зубець, В.А. Вергунов, В.І. Власов та ін. Т. IV Аграрна наука: Розвиток та досягнення. К.: ННЦ ІАЕ, 2006. 470 с.
32	Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття в басейні ріки Дніпро / А.М. Третяк [та ін.]. Канада: Видавництво Онтаріо, 2005. 125 с.
33	Від становлення земельних відносин до комплексної механізації виробництва / А.М. Третяк, М.В. Зубець, В.І. Власов [та ін.]. К.: Аграрна наука, 2005. 278 с.
34	Теоретико-методологічні основи державного земельного кадастру в Україні / А.М. Третяк, О.Я. Панчук, В.М. Другак, Л.О. Греков, М.М. Романський, А.В. Тарнопольський, М.Д. Черемшинський. К.: ТОВ «ЦЗРУ», 2003. 253 с.
35	Регулювання земельних відносин на території сільської територіальної громади / А.М. Третяк, В.І. Коваль, С.С. Нешик. К.: УАДУ, 2003. 75 с.
36	Земельні ресурси України та їх використання / А.М. Третяк, Д.І. Бабміндра. К.: ТОВ «ЦЗРУ», 2003. 143 с.
37	Екологія басейна верхнього Дніпра / А.М. Третяк, Н.Н. Бамбалов, А.М. Гордеев, В.Н. Другак і др. Смоленск: СГПУ, 2003. 177 с.
38	Наукові основи економіки землекористування та землевпорядкування / А.М. Третяк, В.М. Другак. К.: ТОВ «ЦЗРУ», 2003. 345 с.
39	Теоретичні основи землеустрою / А.М. Третяк. К.: ІЗ УААН, 2002. 152с.
40	Оценка состояния сельскохозяйственного землепользования и его влияние на биоразнообразие в бассейне реки Днепр на территории Белоруссии, России и Украины / А.М. Третяк, Н.Н. Бамбалов, В.Н. Гордеев, В.Н. Другак [и др.]. К.: ПРООН-ГЕФ, 2002. 146 с.
41	Земельна реформа і землеустрій в Україні / Л.Я. Новаковський, А.М. Третяк, Д. С. Добряк; Ін-т землеустрою УААН. К., 2001. 151 с.
42	Основні положення концепції розвитку земельної реформи в Україні / Л.Я. Новаковський, А.М. Третяк; Ін-т землеустрою УААН.–К., ІЗ УААН, 2000. 97 с.
43	Землевпорядні роботи при реорганізації недержавних сільськогосподарських підприємств/А.М. Третяк, Д.С. Добряк, А.Д. Юрченко, Ю.М. Альбоций і т.д. За заг. ред. Новаковського Л.Я. К.: Століття, 2000. 167 с.
44	Земельний кадастр ХХІ століття: Зарубіжні і вітчизняні погляди на розвиток земельного кадастру / А.М. Третяк. Київ: РЗР, 1999. 162 с.
45	Управління земельними ресурсами та реєстрація землі в Україні / А.М. Третяк. К.: Преса України, 1998. 220 с.
46	Land Administration and Land Registration in Ukraine/ A. Tretyak. Kyiv, 1998. 100p.
47	Земельні відносини в Україні: законодавчі акти і нормативні документи / Держ. ком. України по земель. ресурсах; упоряд. Л.Я. Новаковський, А.М. Третяк, Г.О. Волошин [та ін.]. К.: Урожай, 1998. 814 с.
48	Планування та формування землекористування в населених пунктах / А.М. Третяк. К.: ІЗ УААН, 1998. 50 с.
49	Оптимізація землекористування в умовах реформування земельних відносин на регіональному рівні (на прикладі Карпатського регіону України) / А.М. Третяк, Хапіцька З.С.– Чернівці.: ЧФЗУ, 1996.– 104 с.
50	Проблеми приватизації та охорони земель в Карпатському регіоні України в умовах здійснення земельної реформи: матеріали регіональної наук. виробничої конф., лютий 1996 р. / УААН, Державний університет ім. Федьковича; ред. А.М. Третяк (та ін.). Чернівці: 1996. 97 с.
51	Приватизація земель колективних сільськогосподарських підприємств / А.М. Третяк. Чернівці.: ЧФЗУ, 1995. 100 с.
52	Противерозійна мелорація еродованих земель в Прут-Дністровському междуріччю / А.М. Третяк, М.Д. Волошук, М.П. Юзефоцок. Львів-Чернівці: ЧФЗУ, 1995.
53	Особливості землеустрою національних природних парків / А.М. Третяк. Чернівці: ЧФЗУ, 1994.
54	Земельно-кадастрове районування території на ландшафтній основі / А.М. Третяк. Чернівці: ЧФЗУ, 1993. 79 с.
55	Земельні реформи на Україні: Уроки історії/ А.М. Третяк. Чернівці: ЧФЗУ, 1993.
56	Теоретичні і практичні проблеми розробки регіональних програм захисту земель від ерозійних процесів / А.М. Третяк.– Чернівці: ЧФЗУ, 1993.
57	Основи організації ефективного й раціонального використання землі фермерськими господарствами / А.М. Третяк. Чернівці: Від Дністра до Карпат, 1992.

Джерело: сформовано авторами.

— НТП "Розробка наукових основ економіки землекористування та землевпорядкування" (номер державної реєстрації — 0104U003801);

— Участь в 22 науково-дослідних розробках.

Найбільш вагомими результатами наукової діяльності Третяка А.М.: 1) розроблено новітню інституціонально-поведінкову теорію розвитку системи землевпорядкування в Україні; 2) розроблено теоретичні засади формування земельного капіталу в Україні; 3) розроблено теоретичні засади розвитку земельного устрою та сучасної системи землекористування в Україні; 4) розроблено теоретичні засади зону-

вання земель за типами (підтипами) землекористування в замін чинних категорій земель; 5) концептуальні засади розвитку економічних відносин власності на землю, земельних відносин та земельного ринку в Україні.

Основні теоретичні напрацювання знайшли своє відображення в 57 монографіях (табл. 3).

Третяк А.М. дуже ініціативно займається просвітницькою діяльністю — вже більше 25 років є активним популяризатором наукових знань [2, 3]:

— ініціатор заснування та був головним редактором журналу "Землевпорядний вісник" (з 1997 р.);

— ініціатор заснування та був заступником головного редактора журналу "Землевпорядкування" (2001 р.);

— головний редактор журналу "Земельне право України" (2010—2015 рр.);

— член редакційної колегії журналу "Екологічні науки" (2011—2019 рр.);

— заступник головного редактора журналу "Землеустрій, кадастр і моніторинг земель" з 2012 року.

При цьому треба наголосити, що вся ця просвітницька робота здійснюється Антоном Миколайовичем на громадських засадах.

Третяк Антон Миколайович відноситься до тих унікальних вчених, яким протягом свого творчого життя вдалося охопити своїми науковими дослідженнями практично всю землевпорядну галузь і весь комплекс проблематики необхідний для успішного її функціонування. А також для її органічної інтеграції в структуру ДЕРЖАВИ УКРАЇНИ. А найголовніше — знає, розуміє та має бачення яким чином перезавантажити землевпорядну галузь на засадах нової інституціонально-поведінкової теорії, щоб вона, з однієї сторони, стала могутнім запобіжником для зловживань на земельному ринку, а з іншої — запустила механізми функціонування земельного капіталу, як важливого фактора економічного зростання України [3]. Для цього мають бути побудовані та працювати відповідні інституціональні бази направлені на капіталізацію землекористування з врахуванням інших аспектів його економіки та екологізації землекористування, а інструментом реалізації заходів є система землевпорядкування.

ВИСНОВКИ

Обґрунтовано важливість формування базової освітньої основи галузі землевпорядкування в Україні та окремі аспекти відповідного наукового забезпечення земельної галузі для ефективного розвитку держави і значимість в цьому процесі ролі особистості — справжнього вченого. Досліджуючи діяльність А.М. Третяка, як талановитого науковця, необхідно зазначити, що його освітянська діяльність, направлена на розбудову фаху землевпорядкування та формування відповідних навчальних програм, методичного забезпечення, написання навчальних посібників. Нині відзначаючи свій 75 річний ювілей в червні 2024 року Антон Миколайович досі є осо-

бистістю, яка сповнена задумів як донести працюючим та майбутнім землевпорядникам основи та особливості функціонування земельної галузі для забезпечення сталого (збалансованого) розвитку земельного устрою та найбільшої капіталізації землекористування для підняття економіки України.

Література

1. Третяк А.М., Третяк В.М., Ковалишин О.Ф., Третяк Н.А. Економіка земельного ринку: базові засади теорії, методології, практики: монографія / [за заг. ред. А.М. Третяка]. Львів: СПОЛОМ, 2019. 486 с.

2. Третяк В.М., Прядка Т.М. Наукова школа професора Третяка А.М. та її місце у розвитку теорії економіки землекористування і землевпорядкування. Агросвіт. № 6. 2024. С. 11—22.

3. Третяк В.М. Місце і роль А.М. Третяка у формуванні та розвитку земельної галузі України: наука, законодавство, виробництво, освітянство / монографія. К., ФОП Ямчинський О.В, 2019. 412 с.

4. Наукова школа професора Третяка А.М. Онлайн-сторінка Facebook // URL: <https://www.facebook.com/groups/755035612730060>.

References

1. Tretiak, A.M. Tretiak, V.M. Kovalyshyn, O.F. & Tretiak, N.A. (2019), *Ekonomika zemelnogo rynku: bazovi zasady teorii, metodologii, praktyky* [Land market economics: basic principles of theory, methodology, practice], SPOLOM, Lviv, Ukraine.

2. Tretiak, A.M., & Pryadka, T.M. (2024), "The scientific school of professor Tretiak A.M. and its place in the development of the theory of land use economics and land planning", *Agrosvit*, vol. 6, pp. 11-22.

3. Tretiak, V.M. (2019), *Mistse i rol' A.M. Tretiaka u formuvanni ta rozvytku zemel'noi haluzi Ukrainy: nauka, zakonodavstvo, vyrobnytstvo, osvitianstvo* [The scientific school of professor Tretiak A.M.] Place and role of A.M. Tertyaka in the formation and development of the land sector of Ukraine: science, legislation, production, education], FOP Yamchynsky O.V, Kyiv, Ukraine.

4. Facebook (2023), "The scientific school of professor Tretiak A.M.", available at: <https://www.facebook.com/groups/755035612730060>.

Стаття надійшла до редакції 10.06.2024 р.